

Protokół

15. posiedzenia, 4. sesyi, VII. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 16. marca 1899 roku.

Początek o godzinie 10 minut 30 przed południem.

Przewodniczący: Marszałek krajowy
J. E. Stanisław hr. Badeni.

Sekretarze: Modest Karatnicki, Stanisław Niezabitowski, Andrzej Potocki, Mieczysław Urbański.

Obecnych posłów 121.

Ze strony Rządu: c. k. Radca Dworu
Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół trzynastego posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół czternastego posiedzenia złożony jest w biurze marszałkowskiem do przejrzenia.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis petycyj, wniesionych po dzień 16. marca 1899 r., które przekazano następującym komisjom:

Komisji petycyjnej Ls.: 1630, 1746, 1759.

Wydziałowi krajowemu Ls.: 1626, 1745, 1747, 1749, 1750, 1752, 1756, 1757, 1760, 1761.

Komisji administracyjnej Ls.: 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645, 1646, 1647, 1648, 1649, 1650, 1651, 1652, 1653, 1654, 1655, 1656, 1657, 1658, 1659, 1660, 1661, 1662, 1663, 1664, 1665, 1666, 1667, 1668, 1669, 1670, 1671, 1672, 1673, 1674, 1675, 1676, 1677, 1678, 1679, 1680, 1681, 1682, 1683, 1684, 1685, 1686, 1687, 1688, 1689, 1690, 1691, 1692, 1693, 1694, 1695, 1696, 1697, 1698, 1699, 1700, 1701, 1702, 1703, 1704, 1705, 1706, 1707, 1708, 1709, 1710, 1711, 1712, 1713, 1714, 1715, 1716, 1717, 1718, 1719, 1720, 1721, 1722, 1723, 1724, 1725, 1726, 1740, 1741, 1742, 1753, 1765, 1766, 1767, 1768.

Komisji gospodarstwa krajowego Ls.: 1743, 1744.

Komisji drogowej Ls.: 1748, 1762, 1764.

Komisji szkolnej Ls.: 1751, 1755, 1758, 1763.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego punktem pierwszym jest:

Dalszy ciąg rozprawy szczegółowej nad projektem ustawy budowniczej dla gmin wiejskich i pomniejszych miast i miasteczek.

Przemawia p. sprawozdawca i odczytuje:

Rozdział VII.

Postanowienia co do obszarów dworskich.

§. 56.

Zasadnicze postanowienia.

Obszary dworskie tych miejscowości, w których niniejsza ustawa obowiązuje, podlegają również postanowieniom tejże ustawy.

Zakres działania przyznany niniejszą ustawą Zwierzchności i Radzie gminnej, przechodzi na obszarze dworskim na przełożonego tegoż obszaru z wyjątkiem prawa karania (§. 52.), które przysługuje c. k. Starostwu i z wyjątkiem wypadku przewidzianego w §. 57. ustęp 1.

Przemawia p. Okuniewski.

Przemawia p. Romanowicz i wnosi ponownie, by Izba uchwaliła jego poprawkę, wniesioną na poprzednim posiedzeniu, która obejmuje ustęp 2. §-fu 56 w tej stylizacji:

„Na obszarach dworskich wykonywa Wydział pow. zakres działania, przyznany niniejszą ustawą Zwierzchności i Radzie gminnej, z wyjątkiem prawa karania (§. 52), które służy c. k. Starostwu i z wyjątkiem wypadku przewidzianego w §. 57 ust. 1.

Od orzeczenia Wydziału pow. można wnieść rekurs do Wydziału krajowego, od orzeczenia c. k. Starostwa do c. k. Namie-

stnictwa w obu wypadkach z terminem 14-to dniowym“.

Przemawia p. Abrahamowicz i stawia następującą poprawkę, jako osobny ostatni ustęp do §. 56:

„Przełożony obszar dworskiego wionien na każde zażądanie przedłożyć Wydziałowi powiatowemu akta czynności urzędowych nakazanych niniejszą ustawą, a zwłaszcza czynności przepisanych §§. 4, 5, 41 i 54“.

Izba popiera poprawkę p. Abrahamowicza.

Przemawia p. Górski.

Przemawia p. Romanowicz.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Przemawia pod względem formalnym p. Bojko i wnosi, by nad poprawką p. Romanowicza do §-fu 56. głosowała Izba imiennie.

Przemawia p. Okuniewski pod względem formalnym.

Marszałek oznajmia, iż podda pod uchwałę przedewszystkiem poprawkę p. Romanowicza, następnie gdyby ona upadła, wniosek komisji, a wreszcie poprawkę p. Abrahamowicza.

Izba popiera formalny wniosek p. Bojki, aby nad poprawką p. Romanowicza głosować imiennie.

Następuje imienne głosowanie nad poprawką p. Romanowicza postawioną do §-fu 56.

Marszałek wzywa posłów aby ci, którzy są za poprawką p. Romanowicza głosowali „tak“, zaś przeciw poprawce „nie“.

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski odczytuje spis posłów.

Przez „tak“ głosują posłowie:

Barwiński, Bernadzikowski, Bojko, Czartoryski, Czaykowski Władysław, Data,

Dworski, Goldmann, Hamorak, Hoszard, Jabłoński, Jahl, Jakliński, Kadyj, Karatnicki, Kramarczyk, Klemensiewicz, Krempa, Kulczycki, Małachowski, Merunowicz, Michalski, Milan, Niebyłowicz, Okuniewski, Olpiński, Ostapczuk, Potoczek, Rayski, Romanowicz, Rotter, Sawczak, Słotwiński, Soleski, Średniawski, Styła, Szwed, Vayhinger, Wachnianin, Warzecha, Weigel, Winniczuk, Wiśniewski, Wójcik, Zajączkowski, Żardecki.

Przez „nie“ głosują posłowie :

Abrahamowicz, Badeni Kazimierz, Białokórski, Bobrzyński, Borkowski, Brykczyński, Chamiec, Cieński, Czaykowski Władysław Wiktor, Dąbski, Dunajewski, Dzeduszycki Wojciech, Gnoiński, Gołuchowski, Gorayski, Górski, Horodyski, Hupka, Jaworski, Jordan, Korytowski, Kostheim, Koziębrodzki, Kraiński, Krzysztofowicz, Lubomirski, Madeyski, Męciński, Michałowski, Niezabitowski Stanisław, Onyszkiewicz, Osuchowski, Paszkowski, Pilat, Piniński, Potocki Andrzej, Puzyna Jan, Puzyna Juliusz, Rey, Rudrof, Sanguszko, Schnell, Scipio, Skalkowski, Skrzyński Zdzisław, Sozański, Stadnicki, Starzyński, Stecki, Szeliski, Szeptycki, Tarnowski Stanisław, Torosiewicz Emil, Trzecieski, Tyszkowski, Urbański, Vivien, Wereszczyński, Wodzicki, Zaleski, Zoll.

Marszałek konstatuje, że za poprawką p. Romauowicza głosowało 46, przeciw 61 posłów, poprawka p. Romanowicza została zatem odrzuconą.

Izba uchwała §. 56 zgodnie z wnioskiem komisji, a następnie w oddzielnym głosowaniu poprawkę p. Abrahamowicza do §-fu 56, którą Marszałek odczytuje.

Sprawozdawca czyta :

§. 57.

Budowle karczem, szynkowni i budowle w pobliżu zbudowań gminy i t. p.

Wykonywanie wszystkich czynności policyi budowniczej, odnoszących się do kar-

czem, szynkowni i należących do nich stajni, szop i t. p. zabudowań, znajdujących się na parcelach nie graniczących z resztą obszaru dworskiego, jak niemniej prawo karania w tych wypadkach za przekroczenie przepisów tej ustawy, należy do zakresu działania gminy.

Nadto jeżeli odległość budynku, który na obszarze dworskim ma być stawiany od zabudowanego terytorium gminy, wynosić ma mniej niż 30 m., winien przełożony obszar dworskiego zawiadomić o zamierzonej budowie Zwierzchność gminy.

Jeśli zaś Zwierzchność gminna mniema, że budynek ten stawiany jest wbrew przepisom niniejszej ustawy i stąd zagraża niebezpieczeństwo, może o tem donieść Wydziałowi powiatowemu, który winien na tej podstawie zbadać rzecz i wydać orzeczenie, tak jak gdyby w tej sprawie do niego rekurs wniesiony został przeciw wydanemu w pierwszej instancji orzeczeniu.

Izba uchwała §. 57. bez rozprawy zgodnie z wnioskiem komisji.

Marszałek oznajmia iż w ustępie 3. § fu 9 pozostały w zawieszeniu aż do uchwalenia §§. 56 i 57 słowa „(przełożonego obszaru dworskiego)“, a w §. 48 lit. c) „wykonuje czynności wskazane §§. 9, 13, 14, 15, 16, 20, 32, 41 i 57 niniejszej ustawy“; poddaje zatem obecnie oddzielnie pozostałe w zawieszeniu ustępy powyższe pod uchwałę.

Izba bez rozprawy uchwała zgodnie z propozycją komisji słowa „(przełożonego obszaru dworskiego)“ w 3. ustępie §-fu 9, a następnie w oddzielnym głosowaniu lit. c) §-fu 48 zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

Art. I.

Przepisom niniejszej ustawy podlegają wszystkie miejscowości kraju z wyjątkiem miast Lwowa i Krakowa, gmin miejskich,

dla których wydaną została ustawa budownicza z 28. kwietnia 1882 dz. u. kr. Nr. 77., oraz znaczniejszych miejscowości, podlegających ustawie budowniczej z 4. kwietnia 1889 dz. u. kr. Nr. 31., względnie z 14. lipca 1898 dz. u. kr. Nr. 70.

Izba uchwała bez rozprawy Art. I. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

Art. II.

Postanowienia §§. 2. do 15. ustawy ogniowej dla miast i miasteczek wydanej na mocy Ces. patentu z dnia 28. lipca 1786, oraz postanowienia §§. 1. do 10. ustawy ogniowej dla gmin wiejskich, wydanej również na mocy Ces. patentu z dnia 28. lipca 1786, wreszcie wszelkie pozostające z niniejszą ustawą w związku postanowienia dekretów kancelaryi nadwornej, rozporządzeń gubernialnych i t. p. zostają uchylone.

Izba uchwała bez rozprawy Art. II. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

Art. III.

Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie dnia dziewięćdziesiątego po jej ogłoszeniu.

Przemawia p. Hupka i stawia poprawkę, aby słowa Art. III. „dnia dziewięćdziesiątego“ opuścić, a w miejsce nich włożyć słowa „w rok“.

Izba popiera poprawkę p. Hupki.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba uchwała Art. III. wedle wniosku komisji, odrzuciwszy poprzednio w osobnym głosowaniu poprawkę p. Hupki.

Sprawozdawca czyta :

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Izba uchwała Art. IV. bez rozprawy zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

U s t a w a

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem wydaję załączoną ustawę budowniczą dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek i rozporządzam, co następuje :

Izba uchwała bez rozprawy powyższy tytuł i wstęp ustawy.

P. sprawozdawca zaznacza, że uchwaloną właśnie ustawą zostały załatwione wszystkie petycje będące w związku z tą sprawą, wniesione do dnia 16 marca 1899, a to :

393, 729, 759, 769, 839, 840, 841, 842, 843, 920, 921, 922, 923, 990, 991, 1021, 1022, 1023, 1024, 1025, 1026, 1027, 1028, 1050, 1051, 1052, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057, 1058, 1059, 1069, 1088, 1089, 1090, 1091, 1092, 1093, 1094, 1095, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155, 1156, 1157, 1158, 1159, 1160, 1161, 1162, 1163, 1164, 1165, 1166, 1167, 1168, 1169, 1170, 1171, 1172, 1173, 1174, 1175, 1176, 1177, 1178, 1179, 1180, 1181, 1182, 1183, 1184, 1185, 1186, 1187, 1188, 1189, 1190, 1191, 1192, 1193, 1194, 1195, 1196, 1197, 1198, 1199, 1200, 1203, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1254, 1255, 1256, 1257, 1258, 1267, 1268, 1269, 1270, 1274, 1275, 1276, 1277, 1278, 1279, 1280, 1281, 1282, 1283, 1285, 1313, 1339 do 1402, 1409, 1410, 1417, 1419 do 1426, 1435 do 1553, 1555 do 1599.

Marszałek oznajmia, iż trzecie czytanie projektu ustawy powyższej, umieści na po-

rządki dziennym jednego z następnych posiedzeń.

Następuje :

Sprawozdania komisji dla spraw kredytu włościańskiego o powiatowych instytucjach kredytowych i lokalnych stowarzyszeniach oszczędności i pożyczek.

Sprawozdawca p. Skalkowski, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

I. Sejm przyjmie do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o organizacji kredytu dla włościan, a mianowicie o organizacji powiatowych instytucji kredytowych tudzież spółek oszczędności i pożyczek.

II. Sejm przyjmuje do wiadomości ułożony przez Wydział krajowy statut wzorowy „dla spółek oszczędności i pożyczek, stowarzyszeń zarejestrowanych z nieograniczoną poręką“, z tem jednak zastrzeżeniem, że należy zmienić postanowienia statutu o udziałach i funduszu rezerwowym, oraz o kontroli.

Mianowicie należy zmienić :

a) postanowienia o udziałach (§. 46. statutu) w ten sposób, że udział minimalny wynosić ma 10 koron, z czego wpłacić ma członek przynajmniej jedną koronę przy wstąpieniu do spółki, resztę zaś w ratach półrocznych przynajmniej po jednej koronie.

Należy jednak dać członkom spółki możność podwyższenia udziału do wysokości 50 koron ; wyższego nad tę kwotę udziału żaden członek mieć nie może.

b) Postanowienia o dywidendzie (§. 47. statutu) należy zmienić w ten sposób, że dywidendę od udziałów i jej wysokość oznacza walne zgromadzenie, która jednak stopy procentowej wkładek oszczędności przekraczać nie może. Dywidendę niepodniesioną należy dopisać do udziału, a jeżeli jest już

całkowicie wpłacony—zapisać jako wkładkę oszczędności.

c) Postanowienie o opłatach wstępnych (§. 50.) należy zmienić w ten sposób, że członek przystępujący do spółki zapłacić ma jedną koronę na rzecz funduszu rezerwowego.

d) Postanowienia o patronacie (§§. 41., 42. i 43. statutu) należy zmienić w ten sposób, że wykonywanie patronatu określone być ma instrukcją, uchwaloną przez Wydział krajowy w myśl zasad, przez Sejm przyjętych, a spółki obowiązane są poddać się wszelkim postanowieniom tej instrukcji.

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wykonywania patronatu nad „spółkami oszczędności i pożyczek“, założonymi na podstawie wzorowego statutu.

Spółki zostające pod patronatem Wydziału krajowego obowiązane są poddać się formalną deklaracją wszelkim postanowieniom instrukcji o wykonywaniu patronatu, którą Wydział krajowy uchwali i poda do wiadomości Sejmu na najbliższej sesji.

Instrukcja ta zawierać ma następujące postanowienia zasadnicze :

a) Zanim Wydział krajowy przystąpi do współdziałania przy założeniu „spółki oszczędności i pożyczek“ w pewnej miejscowości — zasięgnie opinii Wydziału powiatowego i zawiadomi Wydział powiatowy o swej uchwale w tym przedmiocie.

b) Wydział krajowy wykonuje naczelną nadzór i kontrolę nad działalnością „spółek oszczędności i pożyczek“ tak co do ścisłego przestrzegania postanowień statutu, jak też co do należytego prowadzenia ksiąg i kasy.

Wydział krajowy może poruczyć sprawowanie tej kontroli Wydziałowi powiatowemu w tym celu, aby kontrola wykonywaną była peryodycznie przez delegata Wydziału powiatowego: sprawozdanie o takiej

czynności Wydział powiatowy przedłoży bezzwłocznie Wydziałowi krajowemu.

c) Wydział krajowy udzieli „Spółkom oszczędności i pożyczek“ fachowej pomocy przy zawiązaniu, tudzież udzielać im będzie informacji podczas ich działalności, szczególnie co do odpowiedniego prowadzenia ksiąg i kasy.

Także przy tych czynnościach Wydział krajowy może zażądać współdziałania Wydziału powiatowego, lub przeprowadzenie tych czynności Wydziałowi powiatowemu poruczyć.

d) Wydział krajowy czuwa nad tem, aby suma wkładek oszczędności lokowanych w spółkach, pozostała w odpowiednim stosunku do pokrycia, jakie przedstawia majątek spółki, tudzież poręka członków. Wydział krajowy może zatem oznaczyć maksymalną sumę wkładek, które spółka może przyjąć na lokację, a zarząd spółki obowiązany jest zastosować się do takiej wskazówki.

e) Wydział krajowy udziela z funduszu krajowego zasiłków na koszt założenia „spółek oszczędności i pożyczek“ tudzież udziela tym spółkom kredytu z utworzonego w tym celu funduszu pożyczkowego.

f) Jeżeli spółka uchyla się od przeprowadzenia kontroli, albo nie zastosowuje się do otrzymanych z Wydziału krajowego wskazówek co do postępowania przy udzielaniu pożyczek lub ich ściąganiu, prowadzenia ksiąg i kasy i przyjmowania wkładek oszczędności — może Wydział krajowy uchwalić, że patronat jego nad spółką ustaje.

Skutkiem takiej uchwały Wydziału krajowego następuje wypowiedzenie kredytu, udzielonego spółce z funduszu pożyczkowego, a kredyt ten spółka obowiązana jest spłacić w przeciągu 6 miesięcy.

W tym samym terminie spółka obowiązana zwrócić Wydziałowi krajowemu zasiłek udzielony na koszt spółki.

O uchwale Wydziału krajowego, uchylającej patronat nad spółką, zawiadomić należy Wydział powiatowy, tudzież spółkę na ręce zarządu i na ręce przewodniczącego rady nadzorczej. Wydział powiatowy zarządzi ogłoszenie tej uchwały w gminach które obejmuje zakres działania spółki.

IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu ułożyć drugi statut wzorowy dla „spółek oszczędności i pożyczek“, oparty na zasadzie ograniczonej poręki, w wysokości przynajmniej pięciokrotnej subskrybowanych udziałów.

Statut ten zawierać ma postanowienia względem zachowania odpowiedniego stosunku między własnym majątkiem spółki, a kapitałem obcym.

Obydwa statuty wrorowe, t. j. tak statut z poręką nieograniczoną, zmodyfikowany co do postanowień ad II. wymienionych, jak też statut z poręką ograniczoną, Wydział krajowy wyda drukiem, oraz zarządzi równocześnie druk instrukcyi o zakładaniu i prowadzeniu spółek, tudzież ksiąg rachunkowych, skryptów dłużnych, formularzy do manipulacyi biórowej i t. p.

V. Sejm upoważnia Wydział krajowy :

a) do zorganizowania bióra patronatu „spółek oszczędności i pożyczek“ celem sprawowania czynności ad III. wymienionych.

b) do urządzenia praktycznych kursów dla funkcyonaryuszów spółek.

VI. Na koszt organizacyi bióra patronatu, urządzenia kursów praktycznych dla funkcyonaryuszów spółek, tudzież na koszt zakładania spółek, przeznacza Sejm do dyspozycyi Wydziału krajowego kwotę 12.000 zł. jako wydatek nadzwyczajny w rubryce XV. wydatków budżetu krajowego na rok 1899.

VII. Sejm uchwała utworzenie stałego funduszu pożyczkowego w sumie 1,000.000 zł. w. a. dla „spółek oszczędności i pożyczek“.

czek“ pod patronatem Wydziału krajowego, zostających.

Wydział krajowy rozporządza tym funduszem, a Bank krajowy prowadzi administrację.

Na utworzenie tego funduszu pożyczkowego przeznacza Sejm przez lat 50, począwszy od roku 1899 corocznie 20.000 zł. w. a.

Pierwszą ratę 20.000 zł. w. a. wstawia się w rubrykę XV. wydatków budżetu krajowego na rok 1899.

Z funduszu tego będą udzielane spółkom pożyczki oprocentowane.

Poleca się Wydziałowi krajowemu poruczyć Bankowi krajowemu bezpłatną administrację funduszu pożyczkowego dla spółek oszczędności i pożyczek, tudzież porozumieć się z Bankiem względem otrzymania zaliczki na podstawie uchwalonej dotacji za opłatą procentu zawsze o 1 % niższego od każdorazowej stopy procentowej eskontu bakowego.

VIII. O wynikach działalności powyższymi uchwałami określonej, Wydział krajowy zda sprawę Sejmowi na najbliższej sesyi.

IX. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby wziął pod rozwagę potrzebę uchwalenia osobnej ustawy dla gminnych kas pożyczkowych celem zapewnienia prawidłowej działalności tych kas i wykonywania nad nimi ścisłej kontroli.

X. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wyjednał jak najrychlej wprowadzenie obowiązkowej lustracji wszystkich towarzystw zarobkowych i gospodarczych w myśl wniosku rządowego, Radzie państwa przedłożonego, a dotychczas niezadowolonego.

Przemawia p. Binder.

Przemawia p. Wachnianin.

Przemawia p. Średniawski i wnosi następującą rezolucję XI.

XI. „Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby sprawę połączenia kredytu hipotecznego z ubezpieczeniem życiowym miał na oku i żeby w tym kierunku przedsięwziął z odnośnemi instytucjami rokowania i o wyniku zdał sprawę na najbliższej sesyi sejmowej.

Izba popiera wniosek p. Średniawskiego.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej przemawia p. sprawozdawca.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta I. punkt wniosku komisji.

Izba uchwała punkt I. bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta II. punkt wniosku komisji.

Przemawia p. Ostapczuk.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba uchwała punkt II. wniosku komisji.

Izba uchwała bez rozprawy punkty III, IV, V. VI. VII, VIII, IX, X, głosując nad każdym z tych punktów oddzielnie, które poprzednio odczytuje osobno p. sprawozdawca po kolei.

Sprawozdawca czyta:

Sprawozdaniem tem jest załatwiona petycja L. 309 Komitetu krakowskiego Towarzystwa rolniczego, o ile odnosi się do kwestyi włościańskiego kredytu.

Względem petycji L. 1.029 Stowarzyszenia „Gwiazda“ w Tarnowie o zaliczenie Kas oszczędności i pożyczek, zakładanych przez rękodzielników w miastach, do kategorii instytucji korzystających mających z patronatu Wydziału krajowego i funduszu pożyczkowego — Komisya żadnego wniosku stawiać nie może, gdyż stowarzyszenia pożyczkowe, zakładane przez ludność miejską, nie mogą być zaliczone do spółek oszczędności i pożyczek, utworzyć się mających

dla ludności włościańskiej, z szczególnem uwzględnieniem jej potrzeb i interesów.

Marszałek oznajmia, iż poseł Średniawski cofnął swą rezolucję XI. postawioną poprzednio.

Następuje:

Sprawozdanie komisji szkolnej o przedłożeniu rządowem z projektem ustawy o władzach nadzorczych szkolnych.

Sprawozdawca p. Soleski uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

W miejsce ustawy z dnia 25 czerwca 1873 (Nr. 255 Dz. u. i r. k.) i z dnia 6. grudnia 1887 (Nr. 67. Dz. u. i r. kr.) o władzach nadzorczych szkolnych miejscowych i okręgowych uchwała się załączony / projekt ustawy, zmieniającej §§. 20—41 wyżej pomienionej ustawy.

U s t a w a

z dnia . . . . . o Radach szkolnych okręgowych.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

Każdy powiat powiat polityczny, w każdymocześnie swoich granicach, tworzy osobny okrąg szkolny, z osobną c. k. Radą szkolną okręgową, której siedzibą jest siedziba politycznej władzy powiatowej.

Każde miasto, rządzące się osobnym statutem, stanowi osobny okrąg szkolny z osobną c. k. Radą szkolną okręgową.

§. 2.

W skład Rady szkolnej okręgowej wchodzi:

a) naczelnik politycznej władzy powiatowej, a w razie jego nieobecności urzędnik zastępujący go we władzy politycznej;

b) jeden duchowny z każdego wyznania i obrządku, liczącego w okręgu więcej niż tysiąc dusz; mianowanie duchownego członka Rady szkolnej okręgowej należy do wyższej władzy kościelnej; reprezentanta religii izraelskiej wybierają zwierzchności gmin yznaniowych izraelskich w okręgu;

c) dwaj względnie trzej reprezentanci zawodu nauczycielskiego, z których jednego wybierze konferencya okręgowa nauczycielska ze swego grona, drugim jest dyrektor seminaryum nauczycielskiego istniejącego w siedzibie lub w okręgu Rady szkolnej okręgowej, a gdzie taki zakład nie istnieje, nauczyciel kierujący jedną ze szkół ludowych w okręgu przez Radę szkolną krajową wyznaczony; trzecim jest dyrektor jednej ze szkół średnich, jeżeli takie szkoły w siedzibie Rady szkolnej okręgowej istnieją, wyznaczony przez Radę szkolną krajową;

d) dwaj delegaci Rady powiatowej, a nadto, jeżeli w okręgu znajduje się miasto objęte ustawą z dnia 13. marca 1889 r. Nr. 24. dz. u. k., jeden delegat Rady gminnej tego miasta;

e) inspektor szkolny okręgowy, a gdzie w okręgu jest dwóch lub więcej inspektorów, inspektorowie szkolni okręgowi dla okręgu ustanowieni.

§. 3.

Przewodniczącym Rady szkolnej okręgowej jest naczelnik politycznej władzy powiatowej (Starosta, względnie kierownik Starostwa). W razie nieobecności jego przewodniczy na posiedzeniu Rady zastępca przewodniczącego, którego Rada szkolna okręgowa wybiera ze swego grona bezwzględną większością głosów co trzy lata; w czynnościach zaś wymienionych w §. 19.

niniejszej ustawy zastępuje przewodniczącego urzędnik zastępujący go we władzy politycznej.

§. 4.

Reprezentanci zawodu nauczycielskiego wychodzący z konferencji okręgowej, będą obierani na trzy lata, tracą jednak swój mandat, jeżeli przed upływem tego czasu przestaną w okręgu pełnić funkcje nauczycielskie. Delegaci Rady powiatowej oraz delegat Rady gminnej będą obierani na czas swego mandatu do Rady powiatowej, a względnie Rady gminnej. Reprezentanci zawodu nauczycielskiego wyznaczeni przez Radę szkolną krajową i duchowni członkowie pozostaną na swoim urzędzie, dopóki nie zostaną odwołani przez swoich mocodawców.

§. 5.

Dla Rad szkolnych okręgowych w miastach rządzących się własnym statutem (Rad szkolnych okręgowych miejskich) stanowią się następujące wyjątki od przepisów objętych w §. 2—4:

a) w skład Rady szkolnej okręgowej miejskiej wchodzi jako naczelnik władzy politycznej prezydent miasta, a względnie wiceprezydent miasta, zastępujący go w urzędowaniu;

b) każde wyznanie i obrządek, który liczy więcej niż 500 dusz w mieście, ma być reprezentowane w Radzie szkolnej okręgowej miejskiej przez swego delegata;

c) w skład Rady szkolnej okręgowej miejskiej wchodzi czterech reprezentantów zawodu nauczycielskiego; jeden nauczyciel i jedna nauczycielka wybrani przez Konferencję okręgową nauczycielską z jej grona, jeden dyrektor seminarium nauczycielskiego męskiego (żeńskie) i jeden dyrektor szkół średnich, wyznaczeni przez Radę szkolną krajową;

d) zamiast delegatów wymienionych w §. 2 d) wchodzi w skład Rady szkolnej okręgowej miejskiej trzech delegatów Rady miasta na czas trwania swego mandatu; utrata prawa obieralności do reprezentacji gminnej pociąga za sobą ustąpienie z Rady szkolnej okręgowej miejskiej;

e) oprócz inspektora, względnie inspektorów okręgowych w skład Rady szkolnej okręgowej miejskiej wchodzi Radca magistratu, prowadzący referat spraw administracyjnych i ekonomicznych szkół ludowych.

§. 6.

Do strzeżenia religijnych interesów tych mieszkańców szkolnego okręgu, do których wyznania żaden z członków Rady szkolnej okręgowej nie należy, wybiera też Rada dla każdego z wyznań osobnego do radcę.

§. 7.

Wszystkie w §. 2, 3, 5, 6. wyszczególnione mianowania i wybory wymagają zatwierdzenia Rady szkolnej krajowej.

§. 8.

Rada szkolna okręgowa w swoim okręgu:

a) zarządza szkołami ludowymi publicznymi oraz zakładami naukowymi i wychowawczymi, które z nimi są połączone z wyjątkiem szkół ćwiczeń przy seminariach nauczycielskich;

b) sprawuje nadzór nad szkołami ludowymi prywatnymi oraz nad zakładami prywatnymi dla młodzieży, która do uczęszczania do szkoły jeszcze nie jest obowiązana, lub która do szkół ludowych uczęszcza;

c) wykonywa władzę zwierzchnią nad Radami szkolnymi miejscowymi oraz zarządza dochodami funduszu szkolnego okręgowego, gdzie fundusz taki istnieje.

Zakres działania i zadanie Rady szkolnej okręgowej w tych trzech kierunkach określone są ustawami szkolnymi oraz rozporządzeniami wydanymi na podstawie tych ustaw.

W szczególności ma Rada szkolna okręgowa:

1. zastępować na zewnątrz sprawy okręgu szkolnego, mieć dokładny przegląd stanu szkół w okręgu, tudzież starać się o prawem przepisany porządek w szkołach i o ulepszenie ich, o ile to być może, tak w ogóle jak i co do każdej szkoły z osobna;

2. starać się o ogłaszanie ustaw i zarządzeń wyższych władz szkolnych w przedmiocie spraw szkolnych, tudzież o przeprowadzenie tych ustaw i zarządzeń;

3. prowadzić pertraktacje co do regulowania i rozszerzenia szkół istniejących, tudzież co do zakładania nowych szkół, co do przyłączania do związku i wyłączenia ze związku szkolnego i przeprowadzać rozprawy konkurencyjne w sprawie budowy szkół;

4. opiekować się funduszami i fundacyami szkolnymi miejscowymi, o ile czynności te nie są zastrzeżone innym władzom;

5. opiekować się szkołami pod względem ekonomicznym i policyjnym, zajmować się zaopatrzeniem ich w odpowiednie budynki i wewnętrzne urządzenie, oraz w potrzeby rzeczowe, o ile te czynności nie są zastrzeżone Radzie szkolnej miejscowej lub Radzie szkolnej krajowej;

6. używać środków przymusowych w razach ustawą oznaczonych, przyczem winni jej być pomocni c. k. Starostowie powiatowi;

7. tymczasowo obsadzać posady nauczycielskie, a współdziałać w stałym obsadzeniu posad, względnie w posuwaniu nauczycieli na wyższe place;

8. przeprowadzać śledztwa w przekroczeniach dyscyplinarnych nauczycieli i w sprawie innych braków dostrzeżonych w szkole, rozstrzygać o tem w pierwszej instancyi, a względnie czynić wnioski do Rady szkolnej krajowej;

9. opiekować się nauczycielami, starać się o ich dalsze kształcenie, urządzać konferencye nauczycielskie, nadzorować biblioteki szkolne i biblioteki dla nauczycieli;

10. zarządzać nadzwyczajne inspekcye szkół;

11. zawiązywać i rozwiązywać Rady szkolne miejscowe, oraz oznaczać ich granice i siedziby;

12. udzielać objaśnień i opinii, przedkładać wnioski i peryodyczne sprawozdania do wyższych władz szkolnych;

§. 9.

Rada szkolna okręgowa zbiera się przynajmniej raz w miesiąc na zwyczajne obrady. Przewodniczący może według potrzeby, a winien na wniosek dwóch członków w przeciągu ośmiu dni zwołać nadzwyczajne posiedzenie.

Wszystkie sprawy, o których trzeba rozstrzygać, przedkładać sprawozdania lub wnioski, mają być kolegialnie traktowane.

W porozumieniu z Radą szkolną krajową nada sobie Rada okręgowa regulaminu czynności i określi bliżej kompetencyę wydziału wykonawczego.

§. 10.

Do stanowienia uchwał potrzebną jest obecność więcej niż połowy członków.

Uchwały zapadają absolutną większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący, który ma także prawo wstrzymać przeprowadzenie uchwał sprzeciwiających się, według jego zdania, obowiązującym przepisom i zasięgnąć natychmiast decyzji Rady szkolnej krajowej.

Nad sprawami dotyczącymi nauki religii, ćwiczeń religijnych i nauczycieli religii, obradować i głosować należy, o ile to tylko możliwem, w obecności reprezentanta właściwego wyznania.

Przy obradach i głosowaniu nad sprawami dotyczącymi się osobistych interesów jednego z członków lub jego krewnych i powinowatych aż do czwartego stopnia, członek ten udziału mieć nie może.

Zażalenia przeciw orzeczeniom i zarządzeniom Rady szkolnej okręgowej rozstrzyga Rada szkolna krajowa.

We wszystkich przypadkach, w których niema przepisane innego terminu do wniesienia rekursu, należy zażalenia te wnosić w Radzie szkolnej okręgowej w terminie 14 dni, licząc od dnia następującego od dnia następującego po dniu doręczenia. Mają one moc odraczającą, o ile ustawa nie zawiera innego postanowienia.

§. 11.

W imieniu Rady szkolnej okręgowej załatwiać będzie bieżące czynności Wydział wykonawczy, do którego należą:

a) przewodniczący Rady szkolnej okręgowej, a w nieobecności jego urzędnik zastępujący go we władzy politycznej, w miastach z własnym statutem Wiceprezydent miasta;

b) członek Rady szkolnej okręgowej w siedzibie tej Rady zamieszkały, a przez nią do tej funkcji wybrany, w miastach z własnym statutem dwaj członkowie w ten sposób wybrani;

c) inspektor szkolny okręgowy, a względnie inspektorowie szkolni okręgowi, w razie zaś nieobecności inspektora, jeden z reprezentantów zawodu nauczycielskiego w Radzie zasiadający, a przez nią do fundacji tej przeznaczony.

Nieobecność któregoś z członków wydziału wykonawczego wymienionych pod

b) i c), o ile nie była spowodowaną winą przewodniczącego, nie wstrzymuje czynności tegoż wydziału.

§. 12.

W sprawach wymagających pospiechu, chociażby kolegialnie miały być traktowane, może przewodniczący wydać bezpośrednio rozporządzenia, winien jednak bezzwłocznie a najpóźniej na najbliższem posiedzeniu, zasięgnąć zatwierdzenia Rady szkolnej okręgowej.

§. 13.

Dla każdego okręgu szkolnego mianuje Minister Wyznań i Oświaty osobnego inspektora szkolnego okręgowego na podstawie ternu przedłożonego przez Radę szkolną krajową.

Dla okręgów liczących wiele szkół może Minister Wyznań i Oświaty mianować kilku inspektorów szkolnych okręgowych.

Inspektorowie mianowani być mają zazwyczaj z grona nauczycieli, etat zaś ich i pobory ustanowione będą we własnej drodze.

§. 14.

Inspektor szkolny okręgowy powołany jest głównie do sprawowania nadzoru dydaktyczno-pedagogicznego nad szkołami ludowemi.

W tym celu ma obowiązek odbywać wizytacje szkół peryodycznie jest też upoważnionym do udzielania nauczycielom rad pod względem dydaktyczno-pedagogicznym i do zaradzenia spostrzeżonym wszystkim niedostatkom przez udzielanie na miejscu ustnych wskazówek i przestróg.

Inspektor okręgowy przewodniczy na okręgowych konferencyach nauczycielskich, o ile na nich nie obejmie przewodnictwa inspektor szkolny krajowy.

Inspektor okręgowy kwalifikuje nauczycieli pod względem ich pilności, zdolności i zachowania się, lecz orzeczenia kwalifikacyjne wystawione i podpisane przez inspektora, podpisuje także przewodniczący Rady szkolnej okręgowej, któremu służy prawo dodania własnych uwag.

Inspektor okręgowy powołany jest wreszcie w pierwszym rzędzie do starania się o dalsze kształcenie się nauczycieli.

§. 15.

Podczas wizytacji powierzonych sobie szkół publicznych ma inspektor okręgowy przedewszystkiem uważać:

1. Na działalność Rad szkolnych miejscowych, a w szczególności na prowadzenie rachunków funduszu szkolnego miejscowego;

2. na przestrzeganie przepisów prawnych przy przyjmowaniu i uwalnianiu dzieci ze szkoły;

3. na zdolność, pilność, na zachowanie się nauczycieli, w ogóle na panującą w szkole karność, porządek i ochędostwo;

4. na przestrzeganie planu nauk, na Metodę naukową i na postępy dzieci w ogóle i w każdym przedmiocie z osobna;

5. na zaprowadzone środki i przybory naukowe, tudzież na wewnętrzne urządzenie szkoły;

6. na ekonomiczne i higieniczne stosunki szkoły, na stan budynku, ogrodu i gruntu szkolnego;

7. na czytelnie i biblioteki ludowe założone przy szkole za pozwoleniem Rady szkolnej krajowej i na dobór książek w nich złożonych.

Przy wizytacji prywatnych zakładów szkolnych i wychowawczych winien inspektor szkolny okręgowy na to uważać, czy zakłady te odpowiadają warunkom, pod

którymi były założone i czy nie przekraczają granic swego uprawnienia.

§. 16.

Inspektorowie szkolni okręgowi mają składać sprawozdania o swych czynnościach do Rady szkolnej okręgowej z dołączeniem potrzebnych wniosków i podaniem wskazówek których na miejscu udzielili.

Sprawozdania te mają być przedłożone wraz z uchwałami wskutek nich zapadłemi Radzie szkolnej krajowej, która uwzględnia je w sprawozdaniach szkolnych przesyłanych do Ministerstwa Wyznań i Oświecenia.

§. 17.

Rada szkolna okręgowa może zarządzać nadzwyczajne wizytacje szkół przez osobnych delegatów, którzy mają jej z poczynionych spostrzeżeń zdawać sprawę, nie mają jednak prawa udzielać nauczycielom wskazówek dydaktyczno-pedagogicznych.

Członkowie Rady szkolnej okręgowej mają prawo zwiedzać osobiście szkoły ludowe swego okręgu nie mogą jednak wchodzić na lekye religii wyznania, do którego sami nie należą. Mogą oni z poczynionych spostrzeżeń swoich zdawać sprawę Radzie szkolnej okręgowej i swoim mocodawcom, nie mają atoli prawa udzielać ich bezpośrednio nauczycielom.

§. 18.

Doradcy Rady szkolnej okręgowej (§. 6.) mają prawo zwiedzać znajdujące się w okręgu szkoły, do których uczęszczają dzieci ich wyznania, aby się przekonać o ich stanie, tudzież mają prawo być obecnymi przy peryodycznych wizytacjach tychże przez inspektorów szkolnych okręgowych; wreszcie mają prawo donosić Radzie szkolnej okręgowej o zrobionych przez siebie spostrzeżeniach i czynić wnioski w celu polepszenia rzeczonych szkół.

Rada szkolna okręgowa ma zasięgać zdania zdania doradców we wszystkich sprawach zostających w związku z ich powołaniem, doradcy zaś mogą uczestniczyć we wszystkich nad tem obradach Rady szkolnej okręgowej z głosem stanowczym.

§. 19.

Przewodniczący Rady szkolnej okręgowej kieruje jej biurem, porucza członkom Rady wpływające sprawy do referowania i wykonywa uchwały Rady lub porucza ich wykonanie. Wykonanie pewnych uchwał na miejscu może jednak Rada za zgodą swego przewodniczącego powierzyć osobnemu delegatowi lub delegatom. Delegatem Rady w sprawach dydaktyczno-pedagogicznych jest inspektor szkolny okręgowy.

Polityczna władza powiatowa dostarcza Radzie szkolnej okręgowej potrzebnych ubikacyj i sił pomocniczych, opędza także jej potrzeby kancelaryjne.

W miastach rządzących się własnym statutem gminnym daje Radzie szkolnej okręgowej ubikacje i niezbędne siły pomocnicze reprezentacja gminna; potrzeby kancelaryjne opędzane będą z funduszków gminnych.

§. 20.

Członkowie Rady szkolnej okręgowej sprawują swoje czynności bezpłatnie i mają tylko prawo do zwrotu kosztów podróży na posiedzenie tejże Rady, w myśl postanowień ustawy państwowej z dnia 30. marca 1879. Nr. 48 Dz. u. p.

§. 21.

Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy przestają obowiązywać §§. 20—41 ustawy krajowej z dnia 25. czerwca 1873 o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych Nr. 255.

Dz. u. kr., względnie z dnia 6. grudnia 1887 Nr. 67. Dz. u. kr.

§. 22.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi Wyznań i Oświecenia i Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy.

Sprawozdawca czyta :

§. 1.

Każdy powiat polityczny, w każdorazowych swoich granicach, tworzy osobny okrąg szkolny, z osobną c. k. Radą szkolną okręgową, której siedzibą jest siedziba politycznej władzy powiatowej.

Każde miasto, rządzące się osobnym statutem, stanowi osobny okrąg szkolny z osobną c. k. Radą szkolną okręgową.

Izba uchwała bez rozprawy §. 1. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

W skład Rady szkolnej okręgowej wchodzi :

a) naczelnik politycznej władzy powiatowej, a w razie jego nieobecności urzędnik zastępujący go we władzy politycznej ;

b) jeden duchowny z każdego wyznania i obrządku, liczącego w okręgu więcej niż tysiąc dusz; mianowanie duchownego członka Rady szkolnej okręgowej należy do wyższej władzy kościelnej; reprezentanta religii izraelskiej wybierają zwierzchności gmin wyznaniowych izraelskich w okręgu;

c) dwaj względnie trzej reprezentanci zawodu nauczycielskiego, z których jednego wybierze konferencja okręgowa nauczycielska ze swego grona, drugim jest dyrektor seminarium nauczycielskiego istniejącego w siedzibie lub w okręgu Rady szkolnej okręgowej, a gdzie taki zakład nie istnieje, nauczyciel kierujący jedną ze szkół ludo-

wych w okręgu przez Radę szkolną krajową wyznaczony; trzecim jest dyrektor jednej za szkół średnich, jeżeli takie szkoły w siedzibie Rady szkolnej okręgowej istnieją, wyznaczony przez Radę szkolną krajową;

d) dwaj delegaci Rady powiatowej, a nadto, jeżeli w okręgu znajduje się miasto objęte ustawą z dnia 13. marca 1889 roku Nr. 24. dz. u. k., jeden delegat Rady gminnej tego miasta;

e) inspektor szkolny okręgowy a gdzie w okręgu jest dwóch lub więcej inspektorów, inspektorowie szkolni okręgowi dla okręgu ustanowieni.

Przemawia p. Dworski.

Izba uchwała §. 2 zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 3.

Przewodniczącym Rady szkolnej okręgowej jest naczelnik politycznej władzy powiatowej (Starosta, względnie kierownik Starostwa). W razie nieobecności jego przewodniczy na posiedzeniu Rady zastępca przewodniczącego, którego Rada szkolna okręgowa wybiera ze swego grona bezwzględnią większością głosów co trzy lata; w czynnościach zaś wymienionych w §. 19. niniejszej ustawy zastępuje przewodniczącego urzędnik zastępujący go we władzy politycznej.

Izba uchwała §. 3. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

§. 4.

Reprezentanci zawodu nauczycielskiego wychodzący z konferencji okręgowej, będą obierani na trzy lata, tracą jednak swój mandat, jeżeli przed upływem tego czasu przestaną w okręgu pełnić funkcje nauczycielskie. Delegaci Rady powiatowej oraz delegat Rady gminnej będą obierani na czas swego mandatu do Rady powiatowej a wzglę-

dnie Rady gminnej. Reprezentanci zawodu nauczycielskiego wyznaczeni przez Radę szkolną krajową i duchowni członkowie pozostaną na swoim urzędzie, dopóki nie zostaną odwołani przez swoich mocodawców.

Izba uchwała bez rozprawy §. 4. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca prostuje omyłkę druku w §. 5., a mianowicie, w ustępie d) opuścić należy słowa zaczynające się od słowa „utrata“ . . . . do . . . . „miejskiej“, a po słowie w tym ustępie „mandatu“ dodać słowa „do Rady miasta“, następnie czyta:

§. 5.

Dla Rad szkolnych okręgowych w miastach rządzących się własnym statutem (Rad szkolnych okręgowych miejskich) stanowi się następujące wyjątki od przepisów objętych §. 2—4:

a) w skład Rady szkolnej okręgowej miejskiej wchodzi jako naczelnik władzy politycznej prezydent miasta a względnie wiceprezydent miasta, zastępujący go w urzędowaniu;

b) każde wyznaczenie i obrządek, które liczy więcej niż 500 dusz w mieście, ma być reprezentowane w Radzie szkolnej okręgowej miejskiej przez swego delegata;

c) w skład Rady szkolnej okręgowej miejskiej wchodzi 4 reprezentantów zawodu nauczycielskiego; jeden nauczyciel i jedna nauczycielka wybrani przez konferencję okręgową nauczycielską z jej grona, jeden dyrektor seminarium nauczycielskiego męskiego (żeńskigo) i jeden dyrektor szkół średnich, wyznaczeni przez Radę szkolną krajową;

d) zamiast delegatów wymienionych w §. 2. d) wchodzi w skład Rady szkolnej okręgowej miejskiej trzech delegaci Rady miasta na czas trwania swego mandatu do Rady miasta.

e) oprócz inspektora, względnie inspektorów okręgowych, w skład Rady szkolnej okręgowej miejskiej wchodzi Radca magistratu, prowadzący referat spraw administracyjnych i ekonomicznych szkół ludowych.

Izba uchwała bez rozprawy § 5. wedle stylizacji odczytanej przez p. sprawozdawcę.

Sprawozdawca czyta:

§. 6.

Do strzeżenia religijnych interesów tych mieszkańców szkolnego okręgu, do których wyznania żaden z członków Rady szkolnej okręgowej nie należy, wybiera też Rada dla każdego z wyznań osobnego doradcę.

Izba uchwała bez rozprawy §. 6. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 7.

Wszystkie w §. 2, 3, 5, 6. wyszczególnione mianowania i wybory wymagają zatwierdzenia Rady szkolnej krajowej.

Izba uchwała bez rozprawy §. 7. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 8.

Rada szkolna okręgowa w swoim okręgu:

a) zarządza szkołami ludowymi publicznymi oraz zakładami naukowymi i wychowawczymi, które z nimi są połączone z wyjątkiem szkół ćwiczeń przy seminariach nauczycielskich;

b) sprawuje nadzór nad szkołami ludowymi prywatnymi oraz nad zakładami wychowawczymi prywatnymi dla młodzieży, która do uczęszczania do szkoły jesz-

cze nie jest obowiązana, lub która do szkół ludowych uczęszcza;

c) wykonywa władzę zwierzchnią nad Radami szkolnymi miejscowymi, oraz zarządza dochodami funduszu szkolnego okręgowego, gdzie fundusz taki stnieją.

Zakres działania i zadanie Rady szkolnej okręgowej w tych trzech kierunkach określone są ustawami szkolnymi oraz rozporządzeniami, wydanymi na podstawie tych ustaw.

W szczególności ma Rada szkolna okręgowa.

1. zastępować na zewnątrz sprawy okręgu szkolnego, mieć dokładny przegląd stanu szkół w okręgu, tudzież starać się o prawem przepisany porządek w szkołach i o ulepszenie ich, o ile to być może, tak w ogóle jak i co do każdej szkoły z osobna;

2. starać się o ogłaszanie ustaw i zarządzeń wyższych władz szkolnych w przedmiocie spraw szkolnych, tudzież o przeprowadzenie tych ustaw i zarządzeń;

3. prowadzić pertraktacje co do regulowania i rozszerzenia szkół istniejących, tudzież co do zakładania nowych szkół, co do przyłączania do związku i wyłączenia ze związku szkolnego i przeprowadzić rozprawy konkurencyjne w sprawie budowy szkół;

4. opiekować się funduszami i fundacjami szkolnymi miejscowymi, o ile czynności te nie są zastrzeżone innym władzom;

5. opiekować się szkołami pod względem ekonomicznym i policyjnym, zajmować się zaopatrzeniem ich w odpowiednie budynki i wewnętrzne urządzenie, oraz w potrzeby rzeczowe, o ile te czynności nie są zastrzeżone Radzie szkolnej miejscowej lub Radzie szkolnej krajowej;

6. używać środków przymusowych w razach ustawą oznaczonych, przyczem

winni jej być pomocni e. k. Starostowie powiatowi;

7. tymczasowo obsadzać posady nauczycielskie, a współdziałać w stałym obsadzeniu posad, względnie w posuwaniu nauczycieli na wyższe płace;

8. przeprowadzać śledztwa w przekroczeniach dyscyplinarnych nauczycieli i w sprawie innych braków dostrzeżonych w szkole, rozstrzygać o tem w pierwszej instancji, a względnie czynić wnioski do Rady szkolnej krajowej;

9. opiekować się nauczycielami, starać się o ich dalsze kształcenie, urządzać konferencje nauczycielskie, nadzorować biblioteki szkolne i biblioteki dla nauczycieli;

10. zarządzać nadzwyczajne inspekcje szkół;

11. zawiązywać i rozwiązywać Rady szkolne miejscowe, orz. oznaczać ich granice i siedziby;

12. udzielać objaśnień i opinii, przedkładać wnioski i peryodyczne sprawozdania do wyższych władz szkolnych;

Izba uchwała §. 8. bez rozprawy zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

§. 9.

Rada szkolna okręgowa zbiera się przynajmniej raz w miesiąc na zwyczajne obrady. Przewodniczący może według potrzeby a winien na wniosek dwóch członków w przeciągu ośmiu dni zwołać nadzwyczajne posiedzenie.

Wszystkie sprawy, o których trzeba rozstrzygać, przedkładać sprawozdania lub wnioski, mają być kolegialnie traktowane.

W porozumieniu z Radą szkolną krajową nada sobie Rada okręgowa regulamin czynności i określi bliżej kompetencje wydziału wykonawczego.

Izba uchwała bez rozprawy §. 9. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

§. 10.

Do stanowienia uchwał potrzebną jest obecność więcej niż połowy członków.

Uchwały zapadają absolutną większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący, który ma także prawo wstrzymać przeprowadzenie uchwał sprzeciwiających się według jego zdania obowiązującym przepisom i zasięgnąć natychmiast decyzji Rady szkolnej krajowej.

Nad sprawami dotyczącymi nauki religii, ćwiczeń religijnych i nauczycieli religii obradować i głosować należy, o ile to tylko możliwem, w obecności reprezentanta właściwego wyznania.

Przy obradach i głosowaniu nad sprawami, tyjącymi się osobistych interesów jednego z członków lub jego krewnych i powinowatych aż do czwartego stopnia, członek ten udziału mieć nie może.

Zażalenia przeciw orzeczeniom i zarządzeniom Rady szkolnej okręgowej rozstrzyga Rada szkolna krajowa.

We wszystkich przypadkach, w których nie ma przepisanego innego terminu do wniesienia rekursu, należy zażalenia te wnosić w Radzie szkolnej okręgowej w terminie 14 dni, licząc od dnia następującego po dniu doręczenia. Mają one moc odraczającą, o ile ustawa nie zawiera innego postanowienia.

Izba uchwała bez rozprawy §. 10. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

§. 11.

W imieniu Rady szkolnej okręgowej załatwiać będzie bieżące czynności Wydział wykonawczy, do którego należą :

a) przewodniczący Rady szkolnej okręgowej a w nieobecności jego urzędnik zastępujący go we władzy politycznej, w miastach z własnym statutem Wiceprezydent miasta;

b) członek Rady szkolnej okręgowej w siedzibie tej Rady zamieszkały, a przez nią do tej funkcji wybrany, w miastach z własnym statutem dwaj członkowie w ten sposób wybrani;

c) inspektor szkolny okręgowy, a względnie inspektorowie szkolni okręgowi, w razie zaś nieobecności inspektora, jeden z reprezentantów zawodu nauczycielskiego w Radzie zasiadający, a przez nią do funkcji tej przeznaczony.

Nieobecność któregoś z członków wydziału wykonawczego wymienionych pod b) i c), o ile nie była spowodowana winą przewodniczącego, nie wstrzymuje czynności tegoż wydziału.

Izba uchwała bez rozprawy §. 11. zgodnie z wnioskiem Komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 12.

W sprawach wymagających pospiechu, chociażby kolegialnie miały być traktowane, może przewodniczący wydać bezpośrednie rozporządzenia, winien jednak bezzwłocznie, a najpóźniej na najbliższym posiedzeniu, zasięgnąć zatwierdzenia Rady szkolnej okręgowej,

Izba uchwała bez rozprawy §. 12. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 13.

Dla każdego okręgu szkolnego mianuje Minister Wyznań i Oświaty osobnego in-

spektora szkolnego okręgowego na podstawie ternu przedłożonego przez Radę szkolną krajową.

Dla okręgów liczących wiele szkół może minister Wyznań i Oświaty mianować kilku inspektorów szkolnych okręgowych.

Inspektorowie mianowani być mają zazwyczaj z grona nauczycieli, etat zaś ich i pobory ustanowione będą we właściwej drodze.

Izba uchwała §. 13. bez rozprawy zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 14.

Inspektor szkolny okręgowy powołany jest głównie do sprawowania nadzoru dydaktyczno-pedagogicznego nad szkołami ludowymi.

W tym celu ma obowiązek odbywać wizytacje szkół peryodycznie, jest też upoważnionym do udzielania nauczycielom rad pod względem dydaktyczno-pedagogicznym i do zaradzenia spostrzeżonym wszelkim niedostatkom przez udzielanie na miejscu ustnych wskazówek i przestróg.

Inspektor okręgowy przewodniczy na okręgowych konferencyach nauczycielskich o ile na nich nie obejmie przewodnictwa inspektor szkolny krajowy.

Inspektor okręgowy kwalifikuje nauczycieli pod względem ich pilności, zdolności i zachowania się, lecz orzeczenia kwalifikacyjne wystawione i podpisane przez inspektora, podpisuje także przewodniczący Rady szkolnej okręgowej, któremu służy prawo dodania własnych uwag.

Inspektor okręgowy powołany jest wreszcie w pierwszym rzędzie do starania się o dalsze kształcenie się nauczycieli.

Przemawia p. Okuniewski i wnosi następującą poprawkę do drugiego ustępu §. 14. jako osobny dodatek:

„Podczas wizytacyi przemawia inspektor do dzieci i do nauczyciela w tym języku, który jest językiem wykładowym odnośnej szkoły“.

Izba nie popiera poprawki p. Okuniewskiego, którą Marszałek odczytuje.

Przemawia p. Bobrzyński.

Izba uchwała §. 14. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 15.

Podczas wizytacyj powierzonych sobie szkół publicznych ma inspektor okręgowy przedewszystkiem uważać:

1. Na działalność Rad szkolnych miejscowych, a w szczególności na prowadzenie rachunków funduszu szkolnego miejscowego;

2. na przestrzeganie przepisów prawnych przy przyjmowaniu i uwalnianiu dzieci ze szkoły;

3. na zdolność, pilność, na zachowanie się nauczycieli w ogóle, na panującą w szkole karność, porządek i ochędostwo;

4. na przestrzeganie planu nauk, na metodę naukową i na postępy dzieci w ogóle i w każdym przedmiocie z osobna;

5. na zaprowadzone środki i przybory naukowe, tudzież na wewnętrzne urządzenie szkoły;

6. na ekonomiczne i higieniczne stosunki szkoły, na stan budynku, ogrodu i gruntu szkolnego;

7. na czytelnie i biblioteki ludowe założone przy szkole za pozwoleniem Rady szkolnej krajowej i na dobór książek w nich złożonych;

Przy wizytacyi prywatnych zakładów szkolnych i wychowawczych winien inspektor szkolny okręgowy na to uważać, czy zakłady te odpowiadają warunkom, pod którymi były złożone i czy nie przekraczają granic swego uprawnienia.

Izba uchwała bez rozprawy §. 15, zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 16.

Inspektorowie szkolni okręgowi mają składać sprawozdania o swych czynnościach do Rady szkolnej okręgowej z dołączeniem potrzebnych wniosków i podaniem wskazówek, których na miejscu udzielili.

Sprawozdania te mają być przedłożone wraz uchwałami wskutek nich zapadłemi Radzie szkolnej krajowej, która uwzględnia je w sprawozdaniach szkolnych przesyłanych do Ministerstwa Wyznań i Oświecenia.

Izba uchwała §. 16. bez rozprawy, zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 17.

Rada szkolna okręgowa może zarządzać nadzwyczajne wizytacje szkół przez osobnych delegatów, którzy mają jej z poczynionych spostrzeżeń zdawać sprawę, nie mają jednak prawa udzielać nauczycielom wskazówek dydaktyczno-pedagogicznych.

Członkowie Rady szkolnej okręgowej mają prawo zwiedzać osobiście szkoły lu-

dowe swego okręgu, nie mają jednak wchodzić na lekcje religii wyznania, do którego sami nie należą. Mogą oni z poczynionych spostrzeżeń swoich zdawać sprawę Radzie szkolnej okręgowej i swoim mocodawcom, nie mają atoli prawa udzielać ich bezpośrednio nauczycielom.

Izba uchwała bez rozprawy §. 17. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

§. 18.

Doradcy Rady szkolnej okręgowej (§. 6.) mają prawo zwiedzać znajdujące się w okręgu szkoły, do których uczęszczają dzieci ich wyznania, aby się przekonać o ich stanie tudzież mają prawo być obecnymi przy peryodycznych wizytacjach tychże przez inspektorów szkolnych okręgowych; wreszcie mają prawo donosić Radzie szkolnej okręgowej o zrobionych przez siebie spostrzeżeniach i czynić wniośki w celu polepszenia rzeczonych szkół.

Rada szkolna okręgowa ma zasięgać zdania doradców we wszystkich sprawach zostających w związku z ich powołaniem, doradcy zaś mogą uczestniczyć we wszystkich nad tem obradach Rady szkolnej okręgowej z głosem stanowczym.

Izba uchwała bez rozprawy §. 18. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

§. 19.

Przewodniczący Rady szkolnej okręgowej kieruje jej biurem, porucza członkom Rady wpływające sprawy do referowania i wykonywa uchwały Rady lub porucza ich wykonanie. Wykonanie pewnych uchwał na miejscu może jednak Rada za zgodą

swego przewodniczącego powierzyć osobnemu delegatowi lub delegatom. Delegatem Rady w sprawach dydaktyczno-pedagogicznych jest inspektor szkolny okręgowy.

Polityczna władza powiatowa dostarcza Radzie szkolnej okręgowej potrzebnych ubikacji sił pomocniczych, opędza także jej potrzeby kancelaryjne.

W miastach rządzących się własnym statutem gminnym daje Radzie szkolnej okręgowej ubikacje i niezbędne siły pomocnicze reprezentacja gminna; potrzeby kancelaryjne opędzane będą z funduszków gminnych.

Izba uchwała bez rozprawy §. 19. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

§. 20.

Członkowie Rady szkolnej okręgowej sprawują swoje czynności bezpłatnie i mają tylko prawo do zwrotu kosztów podróży na posiedzenie tejże Rady, w myśl postanowień ustawy państwowej z dnia 30. marca 1879. Nr. 48. Dz. u. p.

Izba uchwała bez rozprawy §. 20. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

§. 21.

Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy przestają obowiązywać §§. 20—41 ustawy krajowej z dnia 25. czerwca 1873 o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych N. 255. Dz. u. k., względnie z dnia 6. grudnia 1887 Nr. 67. Dz. u. kr.

Izba uchwała bez rozprawy §. 21. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

§. 22.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi Wyznań i Oświecenia i Ministrowi spraw wewnętrznych.

Izba uchwała bez rozprawy §. 22. zgodnie z wnioskiem komisji.

U s t a w a

z dnia . . . . .

O Radach szkolnych okręgowych.

Za zgodą Sejmu mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje :

Izba uchwała bez rozprawy powyższy tytuł i wstęp projektu ustawy.

Marszałek oświadcza, iż trzecie czytanie projektu tej ustawy umieści na porządku dziennym następnego posiedzenia.

Następuje :

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności nauczycieli wędrownych gospodarstwa wiejskiego.

Sprawozdawca p. Wodzicki, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego.

2) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby dotychczasowy system nauki wędrownej skierował na drogę praktyczną nauki specjalnych zadań rolnictwa, jako to chmielarstwa, ogrodnictwa, sadownictwa itp. ma-

jąc również na względzie potrzebę zakładania szkół zimowych rolniczych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej i uchwała powyższy wniosek komisji głosując nad każdym punktem tegoż wniosku oddzielnie.

Następuje :

Sprawozdanie komisji prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności Dep. VI.

Sprawozdawca p. Czaykowski Władysław w zastępstwie p. Klemensiewicza, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

I. Sejm przyjmuje z zadowoleniem do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności Dep. VI. za czas od 1. listopada 1897 r. do 15. listopada 1898 r.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby stosownie do uchwały z dnia 15. lutego 1897, przez którą zgodnie z c. k. Rządem oznaczono miejscowości tak we wschodniej jakoteż w zachodniej części kraju, w których nowe sądy obwodowe i powiatowe z powodu wprowadzenia nowej procedury sądowej utworzone być mają, przystąpił bezwzględnie do czynienia rokowań i przygotowań celem faktycznego otwarcia rzeczonych Sądów a to ze względu na ogromne przeciążenie, które już obecnie w sądach dotkliwie uczuwać się daje.

III. Sejm wzywa c. k. Rząd odnośnie do uchwał swych z dnia 7. lutego 1897 i 5. lutego 1898, aby nareszcie przystąpił i to jak najspieszniej w drodze administracyjnej do podwyższenia w sposób odpowiednio wydatny wynagrodzenia za dostarczane podwoły na cele wojskowe i publi-

czne i usunął nareszcie tę rażącą dotychczasową krzywdę.

IV. Sejm wzywa c. k. Rząd odnośnie do uchwał z dnia 27. stycznia 1896 i 5. lutego 1898 a zatem obecnie już po raz trzeci, aby z uwagi na uciążliwości i straty wynikające z poboru podatku konsumcyjnego przy obrocie mięsem dla stron nie trudniących się przemysłem tej kategorii, w takich przypadkach, w których mięso pochodzi z bydła dorzniętych w skutek nieszczęśliwego wypadku, wziął pod ściłą rozagę, czyli i pod jakimi warunkami dałyby się wprowadzić ulgi podatkowe w kierunku wskazanym i by ulgi te w drodze ustawodawczej przeprowadził.

V. Sejm wzywa c. k. Rząd odnośnie do uchwały z dnia 17. lutego 1898 r. a zatem ponownie aby:

a) pomnożył jaknajrychlej w kraju naszym liczbę geometrów ewidencyjnych w ten sposób, iżby w siedzibie każdego Sądu powiatowego, znajdował się przynajmniej jeden rządowy geometra.

b) aby wydał c. k. geometrom ewidencyjnym pouczenie o zastosowaniu w praktyce §. 58. ust. z d. 23. maja 1883 l. 83 Dz. p. p. i wykonawczego rozporządzenia ministr. z dnia 11. czerwca 1883 l. 91. Dz. p. p. w tym kierunku, że stronom dozwolony jest wgląd do map katastralnych i operatów odnoszących się do utrzymania ewidencji katastru gruntowego, z prawem robienia notatek.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała powyższy wniosek komisji, głosując nad każdym punktem tegoż wniosku oddzielnie.

Następuje:

Sprawozdanie komisji kolejowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie

uzupełnienia stałego etatu krajowego biura kolejowego.

Sprawozdawca p. Lubomirski uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Przyjmuje się do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie uzupełnienia stałego etatu krajowego biura kolejowego o jedną nową posadę sekretarza Wydziału krajowego oraz w przedmiocie zniesienia w stałym etacie tegoż biura dwóch inżynierów asystentów i utworzenia natomiast dwóch posad inżynierów-adjunktów;

2. z dniem 1. stycznia 1899 ustanawia się w etacie krajowego biura kolejowego ponad obecny stan tegoż biura;

a) posadę sekretarza Wydziału krajowego

z płacą roczną	2400 zł.
dodatkiem aktywalnym	420 „
i trzema dodatkami pięcioletnimi po	200 „

b) dwie posady inżynierów adjunktów

z płacą roczną po	1100 „
dodatkiem aktywalnym	240 „
i prawem do trzech dodatków pięcioletnich po	80 „

natomiast znosi się zupełnie dwie posady inżynierów-asystentów ustanowione w stałym etacie kraj. biura kolejowego uchwałą sejmową z d. 13. lutego 1897;

c) jedną posadę oficjaly rachunkowego

z płacą roczną po	1100 zł.
-----------------------------	----------

dodatkiem aktywalnym . . . 180 „
 i prawem do trzech dodatków
 pięcioletnich po . . . 90 „

Sejm uznaje konieczną potrzebę powiększenia etatowych sił krajowego biura kolejowego a szczególnie w kierunku użycia siły fachowej dla oddziału taryfowego i poleca Wydziałowi krajowemu, aby przedłożył odpowiednie wnioski w jak najkrótszym czasie.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej i uchwała powyższy wniosek komisji, głosując nad każdym punktem tegoż wniosku oddzielnie.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o przedłożeniu Wydziału krajowego w sprawie podwyższenia dotacji stałego funduszu pożyczkowego dla popierania przemysłu rolniczego.

Sprawozdawca p. Wiśniewski, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

1) Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego o podwyższeniu dotacji stałego funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego do wiadomości.

2) Sejm uchwała podwyższenie dotacji stałego funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego ponad dotację, przyznaną temu funduszowi uchwałą z dnia 10. maja 1893 r., o kwotę 90.000 zł, płatną w trzech ratach rocznych od r. 1899.

3) Sejm wstawia w Rubr. XV. budżetu wydatków funduszu krajowego na rok 1899 kwotę 30.000 zł. tytułem pierwszej raty dotacji dla stałego funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego.

4) Z funduszu w ten sposób dotowanego winien Wydział krajowy w przyszło-

ści udzielać pożyczek jedynie na przedsiębiorstwa tych gałęzi przemysłu rolniczego, któreby nie mogły bez pomocy pożyczki przyjść do skutku i należycie się rozwijać, a których powstanie jest dla podniesienia dobrobytu kraju pożądane.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej i uchwała powyższy wniosek komisji, głosując nad każdym punktem tegoż wniosku oddzielnie.

Następuje:

Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku posła Średniawskiego w sprawie zmiany taryfy podwodowej.

Marszałek usuwa ten punkt porządku dziennego, gdyż wniosek komisji jest uwzględniony w uchwale Izby przy punkcie 5 porządku dziennego zapadłej.

Następuje:

Sprawozdanie komisji sanitarnej z petycji Wydziału powiatowego w Krośnie o przyznanie szpitalowi w Krośnie charakteru powszechności i publiczności.

Sprawozdawca p. Onyszkiewicz, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję L. 222/98 Wydziału powiatowego w Krośnie o przyznanie szpitalowi w Krośnie prawa publiczności i powszechności odstępuje się Wydziałowi krajowemu z poleceniem przedłożenia Sejmowi projektu ustawy nadającej szpitalowi w Krośnie prawa publiczności i powszechności, skoro budynek szpitalny zostanie wybudowany i urządzony i gdy stanie się zadość innym także warunkom określonym w §. 2.

ustawy z dnia 28. lipca 1897. d. u. k.
Nr. 47.

Izba uchwala bez rozprawy ten wniosek.

Następuje :

Sprawozdanie komisji petycyjnej w przedmiocie petycji gminy miasta Żywca o usunięcie niewłaściwej nazwy „Saybusch“ na stacyi kolejowej i t. d.

Sprawozdawca p. Michalski, w zastępstwie p. Klemensiewicza uwolniony na wniosek sekretarza Urbańskiego od czytania sprawozdania odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wzywa c. k. Rząd, aby wydał odnośne polecenie, iżby niewłaściwa nazwa „Saybusch“ zastępioną została właściwą nazwą „Żywiec“, tak na dworcu kolejowym w Żywcu, jakoteż na rozkładach jazdy, receptach, biletach jazdy, oraz w korespondencyach urzędowych wszystkich kolei.

Izba uchwala bez rozprawy ten wniosek komisji.

Marszałek konstatuje, iż porządek dzienny został wyczerpany i wzywa sekretarzy do odczytania złożonego wniosku i interpelacyj.

Sekretarz p. Urbański odczytuje następujący wniosek:

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Regulamin prowizoryczny Sejmu Królestwa Galicyi uzupełnia się postanowieniami w §. 64. a) wymienionemi, zaś §. 71. i 72. znoszą się w dotychczasowej osnowie i opiewać mają jak następuje:

§. 64. a).

Jeżeli poseł zakłóca porządek obrad, natenczas po wyczerpaniu środków dyscyplinarnych w §. 63. wymienionych, może Marszałek wykluczyć go z bieżącego i z czterech następnych posiedzeń Sejmu.

Posła, który dopóścił się słów lub czynów powadze Sejmu ubliżających, może Marszałek wykluczyć z bieżącego i z czterech następnych posiedzeń Sejmu.

Wykluczony poseł winien natychmiast posiedzenie opuścić.

§. 71.

Na żądanie, poparte przynajmniej przez 15. posłów, może Marszałek wstrzymać na 10 minut głosowanie nad postawionem pytaniem.

§. 72.

Głosowanie odbywa się zazwyczaj ustnie, lecz może także nastąpić przez powstanie z miejsca lub przez podniesienie rąk. Próbę przeciwną zarządza Marszałek, jeżeli według jego zdania rezultat głosowania jest wątpliwym, a jeżeli i to nie daje pewnego rezultatu, zarządza on głosowanie ustne.

W sprawach merytorycznych głosowanie ustne ma także nastąpić, jeżeli przynajmniej 30. członków Sejmu przed przystąpieniem do głosowania zażąda.

Lwów, dnia 16. marca 1899.

Wnioskodawca :

Urbański.

Stadnicki, Wodzicki, d'Abancourt, Szeptycki, Czaykowski, Abrahamowicz, Emil Torosiewicz, Gniewosz, Szeliski, Rayski, Zagórski, Wojciech Dzieduszycki, St. Tarnowski, Pilat, Sozański, Trzeciecki, Horody-

ski, Borkowski, Skałkowski, St. Niezabitoski, Gorayski, Wiśniewski.

Marszałek oznajmia, iż pierwsze czytanie tego wniosku umieści na porządku dziennym następnego posiedzenia.

Sekretarz p. Karatnicki odczytuje następującą interpelację do p. Komisarza rządowego:

I n t e r p e l a c y a

do c. k. komisarza rządowego.

W gminie Tokach, powiatu Zbarazkiego, przeprowadził prawie przed dwoma laty ś. p. Starosta Brodnicki bardzo legalnie wybory gminne, a mimo tego wybory te do dnia dzisiejszego nie zostały zatwierdzone i gminą rządzi dawny wójt, który wiedząc, że na tym urzędzie dalej się nie utrzyma, robi gminie różne przykrości i szkody. Gmina cierpi z tego powodu różne niesprawiedliwe prześladowania, nie mogąc się doczekać wyboru nowego wójta, chociaż całą Radę gminną już dawno wybrała.

W podobnej sprawie wnieśliśmy interpelację w dniu 30. grudnia roku zeszłego w sprawie niezatwierdzonego wyboru w gminie Roznoszyńcach w tymże powiecie, jednak mimo tego do dziś dnia nie otrzymaliśmy żadnej odpowiedzi.

Z tego powodu zapytujemy Wysoki c. k. Rząd, czy wiadome jemu te fakta, tudzież czy zechce on i w jaki sposób postara się temu zaradzić?

Lwów, dnia 16. marca 1899.

Interpelujący:

D. Ostapczuk w. r.

Krempa, Warzecha, Styła, Zajączkowski, Niebyłowiec, Okuniewski, Dr. Sawczak, Potoczek, Nowakowski, G. Milan, Średniawski, Żardecki, Kramarczyk, W. Szwed, Bojko.

Marszałek oznajmia, iż interpelację tę udzieli p. Komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. Urbański odczytuje następującą interpelację do c. k. Rządu:

I n t e r p e l a c y a

do Wysokiego c. k. Rządu!

Ustawa o rybołówstwie objęła nietylko główne rzeki ale ich dopływy, a nawet stawy gminne, z których gminy czerpały przedtem dochody na opędzenie wydatków administracyjnych. Do rzędu takich gmin należą: Sielec, Trześń, Nadbrzeże, Ostrówek, Sobów, Wielowieś, Zalesie gorzyckie i t. d. w powiecie Tarnobrzesckim. Ustawa ta nie tylko odebrała wspomnianym gminom możność czerpania dochodów z tego źródła, ale otworzyła biedakom drogę do kryminału. Bywało dawniej zwyczajem, a dziś zdarza się nieraz, że ten lub ów biedak ułowi na przednowku rybę w stawie gminnym, aby głód zaspokoić, za co musi odpokutować w drodze karnej. Aby uchronić od takich następstw biedniejszych włóścian, a zarazem nie ulegać przymusowi ustawowemu wydzierżawiania dopływów i stawów gminnych spekulantom robiącym dobre interesy na dobru gminnym, wniosła gm. Zalesie gorzyckie w początku 1898 r. do c. k. Namiestnictwa prośbę na mocy dochodzenia protokolarnego ze strony c. k. Starostwa Tarnobrzesckiego o wyłączenie z rewiru rybackiego dwóch stawów gminnych leżących na pastwisku gminnym. Na prośbę tę do dziś dnia nie może się doczekać odpowiedzi. Zważywszy, że wcielenie wszelkich dopływów i nawet stawów gminnych, jako własności gminy do rewirów rybackich jest dla tychże gmin z powyż przytoczonych okoliczności krzywdzące, zważywszy, że w większych rzekach jak Wiśle, Sanie i innych łowienie ryb podrywką (wędką) nie powinno być wzbronione.

Zapytujemy tedy c. k. Rząd, czyby nie raczył zarządzić, by wcielone do okrę-

gów rybackich dopływy i stawy gminne odstąpić z tytułu prawa własności na rzecz gmin wspomnianych pow. Tarnobrzieskiego, względnie pouczyć, kogo należy, że łowienie ryb podrywkami jest dozwolone.

Lwów, dnia 16 marca 1899.

Interpelant;
Krempa.

Soleski, Milan, Średniawski, Potoczek
Wójcik, Data, Żardecki, Ostapczuk, Bernadzikowski, Styła, Bojko, Kramarczyk,
Warzecha, Hamorak.

Marszałek oznajmia, iż interpelację tę, udzieli p. komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski odczytuje następującą interpelację do Wydziału krajowego.

I n t e r p e l a c y a do Wydziału krajowego.

W gminie Pyszniczy, powiatu niskiego, były naczelnik gminy Józef Błażejowicz tak pokierował kasą pożyczkową gminną liczącą 700 złr, że ta zupełnie znikła a i w kasie administracyjnej znajdują się różnorodne nieprawidłowości.

Nowo wybrana Zwierzchność gminna prosiła Wydziału Rady powiatowej w Nisku o wysłanie lustratora i o uregulowanie funduszków gminnych, ale ponieważ Józef Błażejowicz jest osobą mile widzianą w Radzie powiatowej, dlatego lustrator dotąd nie przybył.

Zważywszy, że tego rodzaju postępowanie nie tylko naraża gminę na dotkliwie straty, nie tylko osłabia powagę władzy autonomicznej, ale zachęca wielu innych do podobnych karygodnych eksperymentów, zważywszy, że w wielu powiatach, nie tylko pp. sekretarze i lustratorowie, ale nawet i pp. Marszałkowie powiatowi okrywają swym płaszczem oddanych sobie

wójtów, podpisani zapytują Wydział krajowy:

1. Czy nie uważa za stosowne wysłać delegata Wydziału krajowego do gminy Pyszniczy, któryby uporządkował gospodarkę gminy tamecznej a winnych pociągnął do surowej a bezwzględnej odpowiedzialności?

2. Czyby nie był skłonny wydać pouczenia władzom autonomicznym w kraju, aby nie zakrywały w danych wypadkach nadużyć wójtów choćby to były osoby najbardziej im oddane i miłe?

Lwów dnia 16. marca 1899.

Interpelujący:
J. Bojko.

Krempa, Milan, Styła, Wójcik, Hamorak, Kulczycki, Średniawski, Potoczek, Szwed, Warzecha, Data, Bernadzikowski, Soleski, Ostapczuk, Okuniewski.

Marszałek oznajmia, iż interpelację tę udzieli Wydziałowi krajowemu.

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski odczytuje następującą interpelację do Wydziału krajowego:

I n t e r p e l a c y a do Wys. Wydziału krajowego.

Dostawy na drogi powiatowe i krajowe, wożenie szutru, oraz inne przedsiębiorstwa dostają się najczęściej ludziom, którzy sami nic nie robią, tylko czysty zysk do kieszeni zagarniają, a chłopu robotę za bezcen oddają.

Podpisani zapytują:

Czy to Wydziałowi krajowemu wiadomo? i czyby nie było sposobu na to, żeby przedsiębiorstwa takie oddawane były z pierwszej ręki tym, co sami będą pracowali? Możeby wysłać okólnik do Wydziałów powiatowych, aby w tej myśli postępowali i oto się starali, aby wszystkie przedsiębiorstwa były oddawane tym ludziom, co sami będą pracowali?

W razie przeciwnym za każdym razem mają się uniewinnić przed Wydziałem krajowym.

Możeby to pomogło?

A możeby Wydział krajowy znalazł jaki sposób na takich żydziarzy, co bez pośrednictwa żyda nawet we Wydziale się nie obejdą?

Lwów, dnia 16. marca 1899.

Potoczek
interpelant.

Ostapczuk, Kramarczyk, Szwed, Wójcik,
Data, Bojko, Olpiński, Żardecki, Bernadzi-

kowski, Styła, Warzecha, Hamorak, Okuniewski, Średniawski, Milan, Krempa.

Marszałek oznajmia iż interpelację tę udzieli Wydziałowi krajowemu.

Marszałek zamyka posiedzenie oznaczając następne na dzień 17. marca 1899 r. godz. 8. wieczorem, odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia i wzywa posłów, by punktualnie przybyli na posiedzenie.

Koniec posiedzenia o godz. 1 min. 30. po południu.

Marszałek krajowy:

Stanisław Badeni w. r.

Sekretarze:

Andrzej Potocki w. r.

Stanisław Niezabitowski w. r.